

ményekhez a szerző, s a közösség összetartozása, a közös múlt és közös sors megvallása és vállalása áll a pályatársaknak (Rónay László, Bohár András, Vasy Géza, Jókai Anna) ajánlott versek középpontjában. Sajnos az ilyen belülről jövő, komoly fohászoknak, a remény szavakba öntött artikulációjának nagyon is ideje van napjaink vészterhes közállapotaiban.

A kötet és a nyitó vers címe egy könyvkészítési technikára utal, illetve metaforikus értelmezésben a műalkotás elkészítésének titkos, a be nem avatottak számára ismeretlen világára. A japán hajtás módszere, amikor a lapokat visszahajtják a gerinche, így azoknak a látható, olvasható felületen túl lesz egy zárt, belső felületük is. Erre a belső felületre L. Simon saját fényképeit helyezte el, amelyeket csak úgy tudunk szemrevételezni, ha a papírlap két szélét ujjainkkal óvatosan széthúzzuk, és belekukucskálunk a feltárulkozó résbe. A titkok meglesésének, a láthatatlan világok feltárásának ez a kifinomult módja jelzi, mindig marad olyan belső tartalom, amely teljességgel meg nem ismerhető, el nem tulajdonítható (csak valamiféle barbár dűlés árán, amely az egész teremtnyt tönkreteszi). A könyv mint az ember metaforája régóta élő képünk, antik eredetű. E könyvben azonban a metaforának nemcsak tartalmi, szellemi rétege kerül előtérbe, ha-

nem a maga tárgyi mivoltában is fontos lesz az elkészült könyv: a lapok visszatérése a tartó gerinchez, a hagyományhoz, s közben belső titkaik megőrzése mindannyiunk számára követhető példát mutat, még akkor is, ha ezt a metaforát életünk törekenységével fogalmazza meg a nyitó sor: „Félbe, majd négyrét hajt bennünket az idő”.

A könyv nyomtatott változatával egy időben hangoskönyv formában is megjelent. A CD-n Blaskó Péter szavalja a verseket, stílusában ide illő zenei és hangeffektusokkal körítve. Ezzel a CD-vel válik teljessé a műalkotás, amelyben szöveg—kép—hang, írott és hangzó vers, látható és elrejtett világ egyszerre van jelen.

THIMÁR ATTILA

(FISZ — Kortárs Kiadó, Budapest,
2008, 64 oldal, 1800 Ft)

TATÁR SÁNDOR: *Bejáró művész*

Bár semmilyen kiegészítő verbális információ nem utal rá, azért lehet tudni: egy válogatott (és új) verses-könyvről van szó a szolid-ízléses, szövegmennyiségét tekintve szűk keresztmetszetű, ám annál nagyobb időbeli fesztávolságú *Bejáró művész* esetében; az első ciklus egyik szövege például, *A szénszünetre eljött a*

nyár; a szerző 1999-es megjelenésű kötetének címadó írásával egyezik meg. A borító 72-es jelzésű kékbuzsa (valamint a *Ki kicsoda?*) szerint, no meg a frontális alanyiség programjának nyilvánvaló felvállalása alapzatán éppenséggel Törökbálint-ról a fővárosba majd' napi rendszerességgel „bejáró művész” pedig ki lenne más, mint maga Tatár Sándor, aki amolyan nyelvi-eg-kulturálisan germanofil, a fordításokban és a németiség társadalmi közegében is otthonosan mozgó költőként van jelen.

Ami azt jelenti, hogy a tradicionális szövegtechnika és a hagyományos-megszokott, tehát deklaráltan „céhszerű” költői létmód alkalmazójaként, megvalósítójaként az általában vett (intellektuális-hangulatos, szöveg- és énreflexív, mélabúsan alanyi-esszéisztikus) késői modern, klasszikus-idealista stílusban filozofáló verselési dikció óvatos duhaj gyanánt következetes képviselőjeként küzd publikációival, az irodalmi-művészeti fórumokon való szellemi-fizikai jelenlétének sajátosságával, talán exkluzivitásával egy általa egyénien képviselt, hangsúlyos lírikusi attitűd kimunkálásáért vagy továbbviteléért, egyáltalán elfogadtatásáért. Pozíciójának, beállítottságának köztes-érdekes, azaz sem nem esztéta modern, sem nem neoavantgárd/posztmodern jellegzetességéről mi sem vall jobban, mint szólásmo-

dorának meglepő egységessége egymástól messzemenően különböző versformáinak alkalmazása során. Mindez megmutatkozik mostani kötetének szerkesztettségében is.

Miután Camus nyomdokain járva az abszurd lét patakja által hajtott malomként aposztrofálja *belepő*jében a „poézist” (saját poézisét?), a három ciklus elé helyezett programversére tér Tatár, amely mint szintagmatikus vég-odavetést kötete kiemelt címét is tartalmazza. Az *Inga* című szöveg a költő jellegzetes verstípusát, a próza tartományának határáról a szabdaltabb sorozású szövegalakítás felé visszafordított, az áthajlásokkal érdekessé, feszültté-feszessé alakított textust példázza. A kalandregényi képzelgések egzotikum-cselekményfoszlányai után következik az intellektuális munkakörű, ám mégis-

ből élő reflektátor vallomásos-rezignált önjellemezése egy helyhiány miatt teljes terjedelmében nem idézhető, ám stílszerűen „pegazusi lovászfűs” futam keretei között. Az egyébként precíz-következetesen végigvitt allegorikus kép alapján Tatár Sándor megérdemli, hogy megnevezzük munkahelyét konkrétan is: a jobbára hozzá hasonlóan tudományos fokozattal rendelkezőknek fenntartott „alvó” álom-job, az MTA Könyvtárának kézirat-

tárosi státusa jutott irigylésre méltó osztályrészeül...

Mivel a kötet szövegállományában a bevezetőt követően vegyesen szerepel az imént leírt „prózaszabados” szonettekkel, nagyjából szonett terjedelmű vagy váltakozó (többnyire kissé hosszított) „magyaros négyes” szakaszokból szerveződő költeményekkel — melyeknek azonban minden alakítási széttartóság ellenére a szcientikusan rétegzett énterferencia, a tömegkultúra szorításában vergődő klasszicitás-képviselő vagy a műveltségi anyagon edzett létbölcséleti gondolatgyakorlatoztatás a meglehetősen egységes témavilága —, ki kell emelni egy olyan megoldást, amely szintén egységesen jellemző a körülbelül negyven darab válogatott versre, emellett azonban szemantikailag centrifugáló hatású. Ez pedig az anyag egészét annak majdnem minden részletében átható szójátékoskodás. A második ciklus címében például így: *Kerettag retteg*.

Olyasfajta nyelvtudatossági magasság ez (csak éppen nem krimis, illetőleg kevésbé látványos, mert szerényebb, diszkrétebb), mint amikor Tandori Dezső azt írja: „holtteste éltesse”. Tatár Sándor a költők költője. Fanyarédes nyelvezete elszánt ínycsekknek való. De azoknak: *a javából*...

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(*Orpheusz Kiadó, Budapest, 2007,*
80 oldal, 1200 Ft)

BALLA ISTVÁN: *Minden ízében*

Balla István első verseskötetének címéről leesett egy ékezet. Várakozásunk, hogy a kötetből költészetét minden *ízében* megismerjük, már a címlapon önironikus vigyorba fordul. *Minden ízében* fogunk tapicskolni, noha mindenütt (már a borítón is) csupa-csupa finomságot vélünk megtalálni. Aligha vagyunk túlságosan merészek, ha e nyitólapon sugallt kettősséget, édes (és sós és savanyú és keserű) ízek, valamint a rajtuk vigyorgó bohóc arc kettősségét az egész kötetre jellemzőnek hisszük. De talán nem árt pontosítanunk ezt a föltevést.

A kötet — egy bevezető vers után — négy részre tagolódik, ezek címe a következő: *Savanyú Simán, Sós Csak, Keserű Konkrét és Édes Egyszer*. Ízekre van tehát szedve ez a költészet, de nemigen tévedünk (nagyot), ha úgy véljük, ezzel még nem szedtük ízekre. Érdemes legalábbis cseppnyi gyanakvással szemlélnünk költőnk igyekezetét, hogy a nyelv(é)be szétválaszthatatlanul keveredő ízeket ily mestersegesen gyártott alcímekkel szétválassza. Ennél ez a *nyelv* sokkal kifinomultabban érzékel.

Bárhol csapjuk is föl a kötetet, a legüdítőbb nyelvi leleményekre, a legkülönbébb versformákra, rímekre, szavakra, szótekervényekre, szó- és rímcsinálmányokra bukkan-